

**FUNDACIÓ DE LA SOCIETAT CATALANA DE CIÈNCIES
FÍSQUES, QUÍMIQUES I MATEMÀTIQUES, FILIAL DE
L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS**

per

Josep M. Tura i Soteras*

President de la Societat

Amb aquestes paraules voldríem rememorar l'etapa fundacional de la Societat, que comprèn l'any 1931 i l'inici del 1932. És un deure ineludible per a nosaltres de retre avui un homenatge als científics que amb llur esforç feren possible l'acte fundacional de la Societat que avui commemorem.

La vida de la nostra Societat no ha estat gens fàcil i ha seguit les mateixes vicissituds que la vida acadèmica de l'Institut. Cal només recordar que d'aquests cinquanta anys només deu han pogut transcórrer amb normalitat.

La creació per part de l'Institut de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques féu confluïr els afanys de científics de procedència diversa: els de la Universitat, els de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials, els del Servei Meteorològic, dirigits per Eduard Fontserè, i els agrupats al voltant de la revista "Ciència" (1) iniciada el 1926 sota la direcció de Ramon Peypoch. D'aquest darrer nucli havia sorgit la Societat de Química de Catalunya, la qual acordà al final del 1931 la seva dissolució i l'ingrés dels seus associats a la nova Societat, de la qual foren el nucli fundador més nombrós.

1. Primeres gestions de la Secció de Ciències

La primera referència a la intenció de crear aquesta nova Societat filial de l'Institut apareix a l'acta de la Secció de Ciències del 22 d'abril

* Paraules pronunciades amb motiu de la presentació de la Jornada Jubilar del Cinquantenari de la Societat, que tingué lloc a la Sala d'Actes de l'Institut d'Estudis Catalans el dia 22 de gener del 1982.

(1) *Ciència*, Revista catalana de ciència i tecnologia, Barcelona, (1926-1933).

del 1931 (2). En aquella època les reunions de la Secció de Ciències tenien lloc un cop per setmana al Palau de la Generalitat, on l'Institut encara estava hostatjat (Figura 1). A principis dels anys trenta la Secció de Ciències era formada pels següents membres numeraris: Josep M. Bofill i Pichot, Pere Coromines i Montanya, Eduard Fontserè i Riba, August Pi i Sunyer, Eugeni d'Ors i Rovira, Jaume Serra i Hünter, i Esteve Terradas i Illa. Ramon Jardí i Borràs era el membre adjunt de Terradas. Eugeni d'Ors residia a Madrid des del 1923 i Esteve Terradas també havia fixat la seva residència en aquella ciutat castellana; per tal causa aquestes dues personalitats no participaren directament a la constitució de la Societat.

A l'esmentada reunió del dia 21 d'abril hi assistiren els senyors Pere Coromines, Eduard Fontserè, August Pi i Sunyer i Jaume Serra així com els Secretaris Redactors senyors Raventós, Gassiot i Maragall. Durant la sessió el Sr. Fontserè proposà la constitució, amb caràcter de filial de la Secció de Ciències, d'una Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, la qual estaria formada per tres Seccions: 1ª Secció, de Física i Química; 2ª Secció, de Matemàtiques i Enginyeria; 3ª Secció, d'Astronomia, Meteorologia i Geofísica. Els assistents encomanaren al Sr. Fontserè que fes els treballs previs per a la fundació de la Societat.

A la reunió ordinària del dia 29 d'abril fou llegit un esborrany d'Estatuts per a la projectada Societat. Els senyors Coromines i Pi i Sunyer hi feren algunes observacions de caràcter accidental relatives, sobretot, als requisits que les lleis llavors vigents exigien per a la inscripció de les associacions (3). Aquelles observacions foren tingudes en compte i els Estatuts foren aprovats en llur redacció definitiva a la sessió del dia 6 de maig; posteriorment hom els edità (4) i són els que encara avui regeixen la Societat. L'única modificació introduïda correspon a la composició de les Seccions. Una Assemblea General Extraordinària celebrada el dia 8 de març del 1973 establí la divisió actual en quatre Seccions:

1ª Secció de Física. 2ª Secció de Química. 3ª Secció de Matemàtiques i 4ª Secció d'Enginyeria.

A la reunió del dia 13 de maig del 1931 el Sr. Fontserè assabentà la Secció de Ciències que *"havia citat a diversos senyors per a reunir-se el dia 18 d'aquell mes a la Sala de la Secció de Ciències (Figura 2) a fi de procedir a la fundació de la Societat Catalana de Ciències Físiques,*

(2) Llibre d'actes de la Secció de Ciències (1930-1938). Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans.

(3) A l'actualitat les Societats filials de l'Institut són regulades segons el Reial Decret 3118/1976 de 26 de novembre, de reconeixement de l'Institut d'Estudis Catalans.

(4) Estatuts de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, Institut d'Estudis Catalans, Palau de la Generalitat, 1932.

Químiques i Matemàtiques”. Aquella reunió tingué lloc amb assistència de diverses persones que conreaven les matèries a què havia de dedicar-se la nova Societat, les quals prengueren a llur càrrec tots els treballs per a constituir de fet l'esmentada Entitat.

2. Bases de l'Institut per a la creació de Societats filials

Arribem, doncs, a mitjan maig de 1931 amb la Societat ja fundada per la Secció de Ciències com a filial seva. El President de la Secció, Dr. Pere Coromines, informà d'aquestes actuacions el ple de l'Institut, i allí es degué produir un debat de tipus jurídic sobre si era l'Institut o bé les seves Seccions l'entitat qui tenia la darrera paraula sobre la fundació d'una nova Societat. Aquesta controvèrsia jurídica dins de la institució probablement explica perquè alguns autors citen l'any 1931 com a fundacional de la Societat i d'altres l'any 1932.

Avui en dia no hi ha cap dubte sobre aquest extrem, car el Reial Decret de reconeixement de l'Institut (5) indica en el seu article novè que és aquesta institució qui pot crear Societats filials; de tota manera, les Seccions de l'Institut tenen adscrites les Societats filials que conreen camps de la ciència que estiguin dintre de les competències que aquelles tenen assignades. Així, per exemple, la Secció de Ciències compta amb la Institució Catalana d'Història Natural, la Societat Catalana de Biologia i la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, i els presidents d'aquestes entitats assisteixen a les reunions de la dita Secció.

L'any 1931 aquesta situació jurídica no estava tan clarament explicada; si, a això, hi afegim les àmplies facultats amb què comptava la Secció de Ciències segons el Dictamen-Acord d'ampliació de l'Institut (6), és comprensible que sorgís el dubte esmentat.

Segons aquest Dictamen-Acord de la Diputació, signat per Prat de la Riba:

“La missió de la Secció o Institut de Ciències serà: a) publicar obres, memòries i ressenyes d'investigacions científiques, que hauran d'ésser escrites en català, sens perjudici que els treballs de les persones invitades a col·laborar es publiquin en el llur idioma propi; b) dur a terme o afavorir les empreses científiques per a les quals sigui necessària una organització col·lectiva; c) establir laboratoris d'investigació, reunions, etc. d) assessorar la Diputació en l'ordre d'estudis de la seva competència;

(5) Reial Decret 3118/1976 de 26 de novembre; B.O.E. N° 18, de 21 de gener de 1977, pàgines 1490-1491.

(6) Dictamen-acord d'ampliació de l'Institut d'Estudis Catalans. Diputació Provincial de Barcelona, 14 de febrer del 1911. Acord quart.

e) correspondre amb els centres científics estrangers, intervenir en els congressos internacionals i en tots els actes, reunions i institucions en què es judiqui convenient que sigui representada la ciència catalana". Però, per altra banda, el mateix Dictamen-Acord feia preceptiva la intervenció de l'Institut en actes que impliquessin la representació de la institució com a tal (7):

"L'Institut d'Estudis Catalans es reunirà en ple, en sessió pública o privada, sempre que sigui convenient. Haurà de reunir-se en sessió pública per a inaugurar les tasques de l'any i rebre nous membres; i en sessió privada per a acordar el pressupost de despeses comunes i la proporció amb què cada Secció hagi de contribuir a satisfer-les, així com per a acordar respecte dels actes, funcions, reunions o institucions en què hagi d'actuar, intervenir o ésser representat l'Institut en ple."

Totes aquestes qüestions jurídiques degueren debatre's en profunditat aquella primavera de 1931, car l'Institut, en la seva reunió plenària del dia 28 de maig, estatuí les bases següents per a la creació de Societats filials de qualsevol de les seves Seccions (8):

- I. És necessari l'acord de l'Institut pres a proposta de la Secció corresponent.*
- II. La Societat filial proposada haurà d'ésser catalana i tenir com a finalitat la investigació científica.*
- III. La Secció corresponent de l'Institut tindrà un delegat en tota Societat filial que haurà d'ésser convocat a totes les sessions.*
- IV. La publicació de treballs per tota Societat filial haurà d'ésser aprovada per la Secció corresponent.*
- V. L'Institut podrà, sempre que ho cregui convenient i previ informe del delegat, suprimir el caràcter de filial que hagués pogut concedir a qualsevol Societat".*

Totes aquestes disposicions de l'Institut foren puntualment acceptades i complimentades tant per la Secció de Ciències com pel nucli de científics interessats en la fundació de la nova Societat.

Un cop passat l'estiu i represes les activitats acadèmiques, la Secció de Ciències celebrà una sessió el dia 28 d'octubre que comptà amb la presència dels senyors Josep M. Bofill, Pere Coromines, Eduard Fontserè i August Pi i Sunyer, així com dels Secretaris Redactors senyors Gassiot, Raventós i Maragall. Prèviament invitats assistiren també en aquests acte el Dr. Marian Faura i Sans i els senyors Àngel Julià, Ramon Peypoch, Estanislau Ruiz i Bonaventura Bassegoda, tots ells com

(7) *Ibíd.* Acord sisè.

(8) Informe del Dr. Pere Coromines, President de la Secció de Ciències, a la reunió d'aquesta, corresponent al mes de juny de 1931. Llibre d'actes de la Secció de Ciències (1931-1938). Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans.

a membres de la Junta de la nova "Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques" i en representació alhora del Dr. Josep Estalella, President d'aquesta Entitat, els quals, després de presents, manifestaren que venien a posar-se a disposició de la Secció i a establir contacte amb ella.

Els senyors Coromines, Fontserè i Pi i Sunyer explicaren als esmentats senyors l'estructura de la Secció de Ciències i de les seves Entitats filials, les condicions que regulen les publicacions d'aquestes i alguns altres antecedents indispensables per a conèixer bé la marxa de l'Institut.

El Sr. Gassiot llegí i fou aprovat un projecte d'invitació de la nova Societat adreçada als conreadors de les Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques de Catalunya, i hom acordà que fos impresa seguint la pauta dels Cartells de Premis de l'Institut.

3. Preparatius per a l'acte oficial de la fundació

El dia 13 de gener del 1932 tingué lloc al Palau de la Generalitat la primera sessió de l'any de la Secció de Ciències. S'acordà que els Srs. Josep M. Bofill i Pichot i Eduard Fontserè i Riba visitessin el dia 15 vivent el President de la Generalitat, M.H. Senyor Francesc Macià, el Conseller de Cultura, Senyor Ventura Gassol i l'Alcalde Senyor Jaume Aiguader, a fi de convidar-los a la sessió inaugural de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, que se celebraria el dia 17 de gener, a les onze del matí, a la Casa de Convalescència.

El Sr. Gassiot donà compte de la sessió preparatòria celebrada a l'Institut el dia 11 d'aquell mes per la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, en la qual el Dr. Estalella exposà els treballs preparatius per a la fundació; foren acceptats els Estatuts i després es procedí al nomenament de la Junta de Govern i de les Juntes Directives de les Seccions que quedaren constituïdes de la manera següent:

JUNTA DE GOVERN

President: Josep Estalella i Graells

Tresorer: Angel Julià i Saurí

Director de publicacions: Estanislau Ruiz i Ponsetí

Secretari: Josep Gassiot i Llorens

SECCIÓ 1^a (FÍSICA I QUÍMICA)

President: Ramon Peypoch i Pich

Secretari d'Actes: Francesc Sala i Català

Secretari Redactor: Francesc Hernández i Gutiérrez

SECCIÓ 2^a (MATEMÀTIQUES I ENGINYERIA)

President: Bonaventura Bassegoda i Musté

Secretari d'Actes: Antidi Layret i Foix

Secretari Redactor: Antoni Munné i Camp

SECCIÓ 3^a (ASTRONOMIA, METEOROLOGIA I GEOFÍSICA)

President: Marian Faura i Sans

Secretari d'Actes: Joaquim Febrer i Carbó

Secretari Redactor: Josep Baltà i Elies

4. Inauguració oficial de la Societat

La premsa de Barcelona recollí així l'efemèride de l'acte inaugural (9).

“Diumenge al matí va tenir lloc, tal com era anunciat, la inauguració oficial de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, nova entitat filial de l'Institut d'Estudis Catalans. Fins al present no existia cap agrupació que, aplegant els elements dispersos que a Catalunya conreen les disciplines que abasta l'enunciat de la nova Societat, vingués a ésser l'exponent del moviment científic i tècnic del nostre país. Únicament les disciplines mèdiques i la història natural constitueixen una excepció, que en aquests anys darrers cal estendre a la Química, gràcies a la creació, en plena Dictadura, de la Societat de Química de Catalunya. Cal esmentar també, d'altres agrupacions; però les unes per llur caràcter professional —Associacions de Directors d'Indústries, per exemple— d'altres, pel mateix caràcter unit al bandejament sistemàtic del català, en llur vida oficial, l'Associació d'Enginyers, antics alumnes de l'Institut Químic de Sarrià, entre d'altres, no podien quasi mai aspirar a reunir la totalitat dels científics i tècnics del nostre país com ara podrà fer-ho, gràcies a l'amplitud del seu abast, la nova Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques.”

“Aquesta, pel seu caràcter, per la seva organització haurà, necessàriament, d'aplegar tots els qui, a Catalunya es preocupen perquè els estudis científics trobin l'ambient i els mitjans necessaris per a llur ampli desenvolupament. La poca o molta tasca estrictament científica que han realitzat les organitzacions abans esmentades, vol dir que el camp del qual ara s'inicia el conreu està preparat per fuitar bé. I l'exemple de la tasca realitzada per la Institució Catalana d'Història Natural, la Societat de Biologia, la Societat Catalana de Filosofia i d'altres permet d'esperar

(9) “La Publicitat”, dimarts, 19 de gener de 1932.

que l'entitat que diumenge entrà a la vida oficial realitzarà en les disciplines que li són peculiars un treball prou intens i eficient per organitzar i valoritzar davant el món la producció científica catalana.”

“Cal, per això, que no li manquin les col·laboracions necessàries. I, sobretot, que tots aquells elements que avui estan dispersos en altres organitzacions es captin de l'interès d'unificar les activitats de tots, sota l'alt guiatge de l'Institut d'Estudis Catalans. La Societat de Química de Catalunya, que de totes les entitats semblants és la que, malgrat el poc temps amb què comptava de vida, té un historial més brillant, no ha dubtat de sacrificar la seva existència per tal d'enfortir la nova Entitat. Aquest és l'únic camí aconsellable a Catalunya, si es vol fer, en el terreny científic, una tasca positiva.”

La sessió inaugural tingué lloc a la Sala d'Actes de la Casa de Convalescència el dia 17 de gener del 1932. Fou presidida pel M.H. Senyor Francesc Macià, President de la Generalitat, el qual tenia a la dreta els senyors Pere Coromines, President de la Secció de Ciències i de torn de l'Institut, i Ventura Gassol, Conseller de Cultura de la Generalitat; i a l'esquerra els senyors Josep Puig i Cadafalch, President de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut, i Jaume Serra i Hunter, Rector de la Universitat.

Hom comptà amb l'assistència dels membres de l'Institut senyors August Pi i Sunyer, Eduard Fontserè, Josep M. Bofill i Pichot, Ramon d'Alòs, Lluís Segalà i Ramon Jardí; també hi assistiren Antoni de Bolòs, de la Institució Catalana d'Història Natural, i els senyors Josep Estalèlla, primer President de la nova Societat, i els membres d'aquesta senyors Ramon Peypoch, Angel Julià, Estanislau Ruiz, Marian Faura i Bonaventura Bassegoda.

Foren representades en aquest acte les següents entitats:

Arxiu de la Corona d'Aragó, pel seu Director, senyor Ferran Valls i Taberner, també membre de l'Institut.

Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, pel senyor Ramon Coll i Rodés.

Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, pel senyor Antoni Torroja i Miret.

Acadèmia de Bones Lletres, pel senyor Pelegrí Casades i Gramatxes.

Acadèmia de Medicina de Barcelona, pel senyor Jaume Pujiula i Dilme, S.J.

Escola d'Arquitectura, pel senyor Bonaventura Bassegoda i Musté.

Cambrà d'Indústries Químiques i Amics de la Instrucció, pel senyor Josep Agell i Agell.

Institut de Fisiologia, pel senyor Josep M. Bellido i Golferichs.

Escola de Bibliotecàries, pel senyor Pere Bohigas i Balaguer.

Institut-Escola, pels seus Professors senyors Ras, Bagué i Vila.

El local on hom celebrava l'acte era ple de gom a gom.

4.1. Discurs del President de la Secció de Ciències

Oberta la sessió pel President Macià, prengué la paraula el President de la Secció de Ciències de l'Institut, Dr. Pere Coromines.

Començà fent constar que l'acte que hom estava celebrant era el primer que l'Institut portava a cap en l'any jubilar de les seves noccs d'argent. *“El mes de maig d'enguany —digué— farà 25 anys que la Diputació creava aquest Institut. Dels membres que aleshores foren nomenats en queden només cinc; quatre entre nosaltres: Rubió i Lluch, Puig i Cadafalch, Massó i Torrents i el que us adreça la paraula. Absent a l'estranger hi ha Josep Pijoan, Secretari de l'Institut, del qual se'n allunyà al cap de poc d'ésser creat”*. L'orador recordà la creació de la Secció de Ciències l'any 1911 i explicà les finalitats que li foren assignades. Féu un esboç del treball realitzat, *“el qual no havia pogut seguir el ritme de les realitzacions en altres branques de l'activitat intel·lectual catalana, perquè és un procés natural que els estudis de les Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques no arribin a la plenitud fins que altres manifestacions com la Filologia, la Literatura, l'Art, les mateixes Ciències Naturals l'han assolida. En aquelles disciplines els fruits no es recullen sinó després de recórrer el camí lentament i amb gran esforç. En el camp científic no són possibles els autodidactes que en el primer moment d'inspiració són capaços d'escriure l'Oda a la Pàtria d'Aribau.”*

Continuà la seva intervenció el Sr. Coromines indicant que *“en la tasca que li escaigué d'emprendre a la Secció de Ciències calia recomençar-ho tot de bell nou, començant pel sistema filosòfic que sotmetés aquella ciència a una disciplina metòdica. Únicament així és possible que la terra sigui disposada per a donar els millors fruits. Calia també, i això hom ho havia aconseguit d'una manera esplèndida, que l'idioma català retrobés la fixesa de les llengües vives”*.

El Sr. Coromines continuà dient que si bé era cert que hom podia fer més —calia, sobretot, no oblidar la persecució sòrdida de què els set anys de Dictadura feren objecte a l'Institut —hom no podia qualificar els set anys passats d'estèrils. L'intent fou de suplir amb els organismes de l'Institut l'organització deficient que l'Estat tenia a Catalunya en el camp científic. *“Si girem la vista enrera prosseguí— veiem, en relació amb la Secció de Ciències, la fundació de la Societat de Biologia de Barcelona (10), el reconeixement de la Institució Catalana d'Història Natural com a filial de l'Institut, el Servei Meteorològic, que ha assolit categoria internacional, i el Laboratori de Psicologia, que com hom recordarà, fou víctima d'una de les primeres escomeses dictatorials”*. Assenyalà

(10) La Societat de Biologia de Barcelona, fundada l'any 1912, canvià el seu nom el 1962 pel de Societat Catalana de Biologia.

les dificultats que s'oposaven a la realització d'aquesta vasta obra i la limitació de mitjans econòmics, l'escassetat de personal preparat, etc. Sobretot mancava a Catalunya una disciplina científica.

“Avui, però —continua el Dr. Coromines—, la tasca realitzada i l'existència de les filials de l'Institut abans al·ludides, permet de considerar superades aquelles dificultats. Entre aquestes filials de l'Institut quedava un clar. I aquest és el que ve a omplir la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, que avui és presentada. Aquesta nova fillola de l'Institut ja neix forta, perquè es nodreix d'altres entitats preexistents.”

El Sr. Coromines féu constar que en la constitució de la nova entitat hom havia procurat que fos permesa l'entrada entre els seus elements des de l'enginyer fins a l'home que especulés en les matemàtiques més pures. Les activitats de la Societat Catalana de Ciències es podran moure en un pla completament lliure. Aquesta és la doctrina que ha establert l'Institut d'Estudis Catalans en allò referit a l'organització de les seves institucions científiques. Únicament els imposa que emprin la llengua catalana en totes les publicacions i reunions, i que sotmetin les dites publicacions a l'examen previ de la Secció de Ciències, per tal de comprovar si veritablement tenen una finalitat científica. L'orador acabà el seu discurs donant per constituïda la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, i congratulant-se de celebrar-ne la sessió inaugural amb aquell aplec de persones tan valuoses com representatives. El seu discurs fou llargament aplaudit.

4.2. Discurs del President de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques.

A continuació féu ús de la paraula el doctor Josep Estalella, president de la nova entitat, el qual es referí en el seu discurs a *“L'evolució de les societats científiques”*.

El doctor Estalella començà exposant una breu història de les Societats científiques a Catalunya, i, especialment, a Barcelona, durant el segle XIX. En comparà l'evolució amb la de les agrupacions d'altres països, i assenyalà que, com sempre, les Societats conreadores de la Història Natural són les que han assolit un descabdellament més fàcil, gràcies al fet que, per a investigar en botànica, en geologia i en zoologia, és la naturalesa mateixa la que ofereix el més gran laboratori. També a Catalunya veiem com una entitat científica que compta amb trenta anys d'existència és la Institució Catalana d'Història Natural (11).

(11) La Institució Catalana d'Història Natural, fundada l'any 1899, es convertí en filial de l'Institut l'any 1915.

“Encara que això representi apartar-me una mica del tema —digué el doctor Estalella— he de fer una remarca, puix que considero que té influència sobre les possibilitats d’existència d’entitats científiques a Catalunya i l’amplitud de llur treball. A Espanya oficialment consta que hi ha diverses universitats, però, de fet, només n’hi ha una, la de Madrid, que és la que es reserva l’atorgació de doctorats. Les altres són sucursals. Una sucursal és, també, la de Barcelona, i això fa que tots els esforços veritablement científics dels estudiants nodreixin les societats científiques madrilenyes. Caldrà que amb l’Estatut (12) això no pugui succeir, i que la nostra Universitat sigui una veritable Universitat, la Universitat pròpia.”

Justificà el Sr. Estalella l’amplitud de les disciplines de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques perquè, en reduir la seva influència a Catalunya, cal enfortir-la, donant-li un major camp d’activitats, per tal que pugui aplegar un major nombre de col·laboracions. Digué el Sr. Estalella que considerava una marrada en el camí que les Acadèmies —aristocràcia o selecció de la Ciència— precedeixin les Societats científiques. Les Acadèmies, en bona lògica, haurien, com les aristocràcies, de formar-se per selecció entre la democràcia — que en aquest cas està representada per les Societats. Però, per això, cal donar una major força a les Societats, les quals han d’ésser obertes, i nodrir-se de la democràcia de la Ciència. Marcà les diferències entre els treballs de laboratori a principis de segle i els d’ara, i el domini actual de les investigacions sistemàtiques.

“Tots aquests inconvenients o, diguem-ne, problemes, ens els presenta pel caire més favorable el bell gest de l’Institut d’Estudis Catalans, volent aplegar a l’entorn de les Societats científiques catalanes els veritables investigadors. L’investigador individualitzat, a causa dels nous sistemes de treball que s’imposen, es va fent pràcticament impossible. D’ací que els agrupaments com el que avui inaugurarem —digué el Sr. Estalella— siguin imprescindibles si es vol fer tasca científica seriosa.”

“La bona disposició de l’Institut d’Estudis Catalans, d’aplegar-nos i de donar-nos les possibilitats perquè la nostra Societat pugui nodrir-se de tots els veritables investigadors, ens assenyala una obra que farem els possibles per complir. Serem una filial més que procurarà complir les directives que se’ns assenyalin.”

“I permeteu que recordi, per acabar, aquella comparança que dies enera feia davant els amics de la nova Societat. Jo veia l’Institut com una columna granítica, de fonament incommobile, que sosté la gran obra cultural de Catalunya, i al voltant d’ella enrotllem avui un sarment que volem conrear per tal que doni nombrosos fruits ubèrrims.”

(12) En aquells moments l’opinió pública catalana estava pendent de l’inici del debat sobre l’Estatut de Núria a les Corts Espanyoles, cosa que no es produí fins al 6 de maig d’aquell any.

El Senyor Estalella fou molt aplaudit pel seu parlament. Tot seguit el President de la Generalitat donà per clos l'acte. Els assistents visitaren a continuació, acompanyats pels membres de l'Institut, les dependències de l'antic Hospital de la Santa Creu, en les quals quedarà instal·lat, tan aviat com siguin enllestits els treballs d'acondicionament, l'Institut d'Estudis Catalans.

5. Presa de possessió de la Junta de Govern

L'endemà de l'acte fundacional se celebrà la sessió de constitució de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, amb la presa de possessió de la Junta de Govern.